

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

Chestia Primariatului Constanței

AUTORUL

Am făcut în numărul trecut o dare de seamă asupra motivelor dimisiunii d-lui Țerușanu de la primăria Constanței. Avem temeiul să credem că nu ne-am înșelat cu o iotă asupra explicațiilor date.

Am afirmat că motivul aparent, cu diurna și pensia, nu era adevărat. Afirmarea noastră a rămas necontrariată de nimenea, fiindcă, toată lumea știe, mai sunt mulți pensionari, cari, pe lângă pensie, mai iaă și lefuri, și încă grase, de la alte instituții de Stat, de la primării și județe, fără ca cine-va să le turbure liniștita mistuire a sumelor ce încasează. Am putea cita destule cazuri, prin București și aiurea, dar nu acesta e scopul nostru.

Scopul nostru este să cercetăm și să constatăm adevăratele cauze pentru care gospodăria acestei comuni este atât de nenorocită.

De 24 de ani, de când Dobrogea a fost incorporată la România, s'au stors de pe contribuabilii Constanței peste 11 milioane de lei, fără să se fi făcut absolut nici o îmbunătățire cu acești bani. Școala primară No. 1, Spitalul comunal, Primăria, linia de garaj printre magazii și acum în urmă trotoarele stradelor orașului de jos, sunt făcute cu bani de împrumut, pe cari comuna îi datorează și astăzi.

Toate resursele de venituri comunale din taxele maximale fiind

absorbite de cheltuielile ordinare, comuna nu mai poate crea alte venituri, pentru acoperirea necesităților ei crescânde, decât scumpând viitorul, recurgând la noi împrumuturi, cărora actualul șef al guvernului, d-l D. A. Sturdza, le-a pus capac ermetic din ziua în care a suit pragul puterii; toată lumea o știe aceasta.

Astfel fiind împrejurările, în totă țara, nu numai pentru Constanța, fie-ne permis a întreba: ce rost a avut numirea d-lui inginer Țerușanu, ca primar al Constanței?

Nu facem această întrebare spre a stigmatiza încercarea, crudă putem zice, suferită de un vechiu și distins demnitar al Statului, n'avem autorizație pentru aceasta — ei ne îngrijim de soarta bietei noastre comune, ale cărei interese sunt iarăși date pradă tuturor competițiilor.

De ce s'a făgăduit orașului și d-lui Țerușanu, aceea ce se știa de la început că nu se poate împlini? Cu ce greșit-am noi guvernului central, ca să ne facă de așa ris general, să-i dăm depeși de felicitare și să eșim cu muzica la gară, întru întâmpinarea trimisului său, viitorul Părinte al orașului, ca de adoua zi, tot din București, să pornească intriga, spre doborârea lui, înaintea de a fi avut timpul să bată măcar un cuiu în perețele Primăriei?

De ce? De ce?? — Locuitorii Constanței stau și astăzi înmărmuriți de miragiul petrecut sub ochii lor.

Unii, obișnuiți a'și fi explicat unele numiri de prefecți pe baza

sinchiselilor de la centru, atribue cauza d-lui Țerușanu animosității ce ar fi existat între fostul ministru de finanțe și actualul ministru al lucrărilor publice, care, scoțând la pensie pe fostul Președinte al Consiliului tehnic, l-a mângâiat cu primariatul Constanței. Aceasta nu poate fi adevărat; avem încredințare pozitivă că ministrul lucrărilor publice, d-l Ion I. C. Brătianu, a scos pe d-l Țerușanu pur și simplu la pensie, după cererea sa, pentru limita de vârstă, fără a se închieta de viitorul său.

Prin urmare, altor cauze, politicianismului ordinar, se datorează numirea d-sale la Constanța; alți factori au lucrat în cauză: combinațiunile de clopotniță locală după cum vom vedea.

Am aplaudat și ne-am felicitat cu toții, orașeni și județeni, la numirea ca secretar general al ministerului de interne a d-lui Luca Ionescu, mare proprietar, și fost prefect în județul nostru. Ori cât ne-a despărțit unele credințe, proceduri politice și administrative mai cu seamă, credeam totuși că, cunoscând bine acum situația în localitate, va mijloci, de la locul unde se află, îndrumarea lucrurilor spre bine, în această provincie, mai cu seamă la acest județ.

In realitate ce vedem?
De la venirea d-sale în înaltul post de prim consilier și mână dreaptă a ministrului de interne, vedem la comuna de reședință: dizolvarea unui consiliu, pe care d-l Luca Ionescu l'știea de cel mai

bun din câte se alesese până aci în Constanța, pentru că a îndrăznit să dea un vot de blanț celui mai netrebnic și urgisit primar din câți cunoscuse d-sa până aci—sunt propriile aprecieri ale d-sale aceste. Vedem apoi numirea unui primar care are paginile cele mai ilustre în analele tehnologice ale României, pentru care orașul îi face ovațiuni entusiaste la numire și venire în Constanța, spre a fi compromis, aruncat peste bord, la distanță de două luni după investitură: în toată alcătuirea bugetului pe anul viitor, când alegerea și numirea unui primar nou se impune de urgență, fără multe reflecțiuni. Toate aceste uneltiri și meschinării ticluite cu calcul, spre a se silui numirea în capul comunei a unui primar, pe care, în împrejurări normale de alegere, n'ar fi îndrăznit, nici ar îndrăzni, să-l propue; toate aceste ca d-l Luca Ionescu să pue mâna și pe comună, asupra căreia de mult cirații sei locali își aruncă toate mrejele lor.

La județ, Consiliul de 12 membrii, din cari 11 inși sunt aleși de d-l Luca Ionescu, de și sub un prefect conservator, se pretează, unii prin alții, la cele mai inconștiente duplicități. Unii, sub ascultare imediată a d-lui Ionescu, cum e biuroul întreg, țin cu prefectul, d. es. în cestia Murfatlarului și Șiriuului; pe când alții, în cap cu alesul în opoziție de voința mare-lui elector de pe atunci, se duc în delegație cu reclamație la minister, contra prefectului și decisiunilor consiliului, și obțin acolo menținerea oborului Murfatlar și destituirea directă a notarului de Șiriu; după, care se aduc laude d-lui fost prefect Luca Ionescu, prin ziarul «Cronica» și se blamează netrebnicia actualului prefect; pe când adevărul adevărat e că d-l Luca Ionescu pusese la cale suprimarea oborului de la Murfatlar.

Tote lucrările mari și de artă, de deci până la sute de mii de lei, ale județului, sunt vecinic adjudecate asupra a doi prepuși, moșteniți amândoi fără nici o calificare; pe când recepția lucrărilor e vecinic încredințată unui *numit* în consiliu, din partea guvernului, unui

vechiu căpitan pensionar, care face de pe timpul d-lui Ionescu meseria de receptor al lucrărilor județului; iar dacă vreun ziarist local, cum e d. Malcoș-Petrescu, de la *Steaua Constanței*, face vre-o aluziune mai mult sau mai puțin transparentă la compania de exploatarea mai multor cariere de piatră din județ, în vârfurile cărora toată lumea spune că e d-l Luca Ionescu, aceluia i se votează repede-repede o subvenție de la județ, de 1200 lei anual, pentru un copil la școală, cu toate că ar fi făcut, cu o săptămână mai înainte, albie de... trandafir pe capul județului și comisar al guvernului din ședința de la 29 Noembrie 1901, în care s'a votat acea subvenție.

La Banca de Scont din Constanța, înființată aci sunt acum aproape 3 ani, de către niște buni și patrioți comercianți români, după stăruința d-lui Luca Ionescu în ultimele zile ale prefecturii sale, — bani albi, dar străini, pentru zile negre — d-l Ionescu, ca director, a lăsat acționarilor, drept suvenir al administrației sale, pe un Gheorghe Hrisicos, în pușcărie preventivă de un an încheiat, și pe un alt falit, doi inși, asupra cărora a rămas și stă imobilizată rotunzioara sumă de 150,000 lei, aproape jumătate capitalul Băncii, de aproape doi ani, adică din primele luni ale gestiunii d-sale, dându-se acum acționarilor, pe lângă toate eforturile, abia 6% drept dividende anuale. Cei ce și aduc aminte de «Bancă Prevederea» din București, să nu se mire de loc de cele în templete Băncii noastre.

Acesta e omul zilei, căruia guvernul liberal i-a abandonat — cine știe pentru câți ani — creșterea politică, economică și socială a noilor cetățeni români, și mărirea Patriei Române de dincoace de Dunăre!

În curând: duplicitatea, politicianismul abject, reaua credință și exploatarea nerașinată, vor înflori pe toate zidurile Metropolei Dobrogei, spre gloria României la porțile Orientului.

P. Grigorescu.

Milionul Apei

E fapt cert că d-l Pandele Terușanu a plecat din Constanța completamente decepționat de cele ce a experimentat cu Primăria Constanței. El a fost silit să plece pe o cestie de nimic, de câte va sute de lei, pe cari d-l ministru de interne actual le-a acordat cu cea mai mare liberalitate actualilor ajutoare de primar, aprobându-le câte 400 lei lunar, din 200 ajutoarelor și 400 lei primarul, la cât tot actualul ministru redusese lefurile prin bugetul anului curgător. Ceea ce s'a acordat d-lor Christea Georgescu și Căpitan Nicolescu, nu s'a acordat unui Terușanu!

Și cureile din Constanța rid de ingeniositatea mijloacelor prin care a fost gonit de la primărie, după 2 luni, un om adus aci: prin telegrame de chemare, subscrise de întreg consiliul comunal, prin surlele și fanfarele regimentului, de la gară în oraș, în fruntea unei procesiuni triumfale, precedată de capii autorităților administrative și toți subalternii lor.

Lucru mai caraghios nici că se putea.

Care este adevărata pricină a plecării? Pricina adevărată este că ministerul nu avea încredere în actualul primar, ci îi trebuie la Constanța, un om de deplină încredere, care să facă marile lucrări de edilitate: aducerea apei, canalizarea orașului, spr jinirea malului, iluminatul electric, bulevardele, cazino, băile, etc. etc.

Președintele tuturor inginerilor din țara românească, inginerul Terușanu, care a prezidat înaltul sfat ingineresc, pe unde s'a scurs toate milioanele Statului, comunelor și județelor — el, rămânând cu o biată pensie — nu era bun la așa ceva.

Mai destoinic, pentru așa ceva, era un Polizu, un risipitor de milioane moștenite, căruia înaltul guvern, în solitudinea ce poartă acestul oraș și provincii, i-a acordat o lucrare de 200,000 lei pe datorie, fără ca măcar inginerul comunei să fi avut la timp cunoștință de rostul acestei întreprinderi. Mai destoinic, pentru asemenea lucrări, se pare actualului guvern un om pe care a pus ochii,

dar care e cu desăvârșire profan în materie de gospodărie publică, fiind legat de localitate numai prin pereții unei școale, al cărei autor bine-voitor este fericitul de astăzi, Schina, fostul primar aci.

E lucru cert, ni-a afirmat-o d-l Țerușanu, că i s'a refuzat, de Casa județiană și comunală, creditul de un milion pentru aducerea apei, împrumut aprobat prin lege, de mai mulți ani, sub cuvânt că e criză, și nu s'ar putea plasa acum în piață acțiunile ce s'ar emite.

S'a făcut dar absolut fără nici un scop rămânerea în Constanța a omului energic și plin de bunăvoință, care n'are altă vină pentru depărtarea sa, de cât că a rămas einstit și sărac, o viață întreagă, pe lângă toate planurile, cifrele și devizele de miliarde, cheltuite în țară, cu aprobarea sa; pe când simplii geometrii, de erii de alaltaeri, plătesc *din lefuri* numai chirii anuale de deci de mi de lei anual.

Asemenea oameni, ca Țerușanu, s'au născut prea curând, pentru țara noastră, sau au trăit prea mult: să vadă acum sfruntarea desfrănată a bunului simț cel mai elementar în toate acțiunile vieții publice și sociale.

Făgăduim d-lui Sturdza descoperirea unei *Plevne* No. 1 în Constanța.

X.

Pentru dosarul drepturilor politice

Nu ne îndoim că comitetul ales la 20 Ianuarie curent va lucra memoriul de trimis guvernului și Corpurilor legiuitoare, în chestia acordării drepturilor politice, căci altmintrenea ar rămânea fără nici un înțeles tîmbălăul ce s'a făcut cu petițiunea telegrafică către M. S. Regele, pe care a iscălit-o oamenii de frunte, între care și viitorul primar al Constanței.

Dacă în adevăr lucrază și țin să facă Dobrogei cât de mult bine, iar nu numai artificii de registre, de nume și pronume de inițiatori, ne permitem a pune sub aprecierea onor. Comitet următoarele subiecte de tratat, din care pot scoate argumente pentru necesitatea ce este,

ca Dobrogea, să-și aibă reprezentanții ei de control pe lângă guvernul țerei.

Este la ordine acum; e permisă ori ce grupare politică de reprezentanți ai națiunii, în scop de îmbunătățiri locale. Dovada oficială ni-o furnizează gruparea deputaților și senatorilor așa numiți de la Bulevard, pe bază de interese locale de satisfăcut în diferite părți ale țerei, în care scop peste 50 de reprezentanți ai națiunii au încheiat un proces-verbal, program de acțiune viitoare în cele două parlamente, pe care l'au dat și publicității.

Astfel fiind, Dobrogea cere să aibă reprezentanții ei în Camera și Senatul Țerei, spre a stărui pe lângă înaltul guvern să acorde și portulul Constanței, d. es. vre-o subvenție din acele ce figurează în budgetul statului pentru întreținerea drumurilor și altele, din orașele Iași, Galați, Brăila, Pitești etc. și aproape un milion și jumătate pentru București.

Reprezentanții Dobrogei ar avea să întrebe pe guvern: ce s'a făcut cu suma de aproape două milioane, consemnate la Casa de Depuneri, ca fond al plantațiilor comunale, după ce s'a cheltuit aci, până acum, un sfert de milion, fără ea vre-o comună să aibă împădurit măcar un păle de 10 hectare pădure comunală? Unde este acest fond și la ce a fost el întrebuințat?

De nu cum-va a sosit timpul ca și portul și reședința de județ, Tulcea, să fie legată cu restul țerei cu o linie ferată, cum au fost legate Câmpu-Lung, Curtea de Argeș etc. și multe alte capete de linii, de sigur mai puțin importante ca lungul întregii Dobrogei?

De ce a desființat diligența poștală pe șoseaua națională de la Tulcea la Constanța, singura cale de acces, pe timp de iarnă, a Tulcenilor, cu restul țerei? *O serioasă, expedită dintr'o comună a județului Tulcea la Constanța, și viceversa, face un drum de 8 zile până la destinație*, — de două ori mai departe ca din Constanța la Londra.

Tacesele de trafic pe linia ferată, de la magaziiile orașenilor Constan-

țeni, la port, cu adăugirile de ecartare și recartare, de care ne-am plâns într'un număr de astă toamnă, sunt mai urcate, de vagon, de cât pentru același vagon, dus din o altă stație a Dobrogei, fie și de la Cernavoda; pricina din care mai toate produsele strînse în magaziiile orașului sunt transportate la port cu căruțele, distrugând stradele în fiecare iarnă.

Toate aceste fiind-că n'are D-deu stăpân, ertenise cuvîntul; fiind-că Dobrogea e privită numai ca o lămâie de Sicilia; fiind-că nimenea din bărbații țerei nu se interesează, nu cunoaște această provincie și păsurile ei, până când o petiție monstră, către o Împărăție vecină, va deștepta pe guvernul român din apatia sa de până acum.

Informațiuni

Numirea Primarului Constanței nu s'a făcut încă. După toate probabilitățile va fi numit d-l ajutor și avocat al comunei, Christea Georgescu. Nu contestăm guvernului dreptul de a numi pe primar, mai ales că tot el numește și pe consilieri; din potrivă, ne pare bine că stăm în fața guvernului, răspunzător de alegerea ce face.

Ceea ce ne revoltă însă și a făcut indignația orașului întreg, sunt mijloacele infame, siluirea brutală a colegiului, să primească conducerea ori cui ar ști să se insinueze mai bine pe lângă acei din puterici, cari urmăresc întinse afaceri materiale la comună.

Pe primarul Țerușanu nu l'a resturnat de cât piatra de Turcoia. Va veni timpul să ne explicăm asupra acestei chestiuni.

Exista între comună și antreprenorul de iluminat un proces la tribunal, pentru niște amenzi și rezilierea contractului. Când s'a adjudecat, acum unei ani, iluminatul actual, un ziar din București vorbea de o sumă de 15000 lei; iutoce mai după cum s'a vorbit aci de un interes de 10-15 mi lei în afacerea cumpărării locului de la Caragea Dirmen, sumă

pe care vechiul proprietar T. Anastasiu ar fi datorit' o unor consilieri comunali de pe atunci, o tovarășie de trei inși.

Amendarea și rezilierea contractului de iluminat, s'a insinuat, că a pornit tot din cauză de bani, un împrumut. — Faptul rezilierii a fost aprobat de două foaste consilii, și iluminatul pus în regie, iar acum lucrurile s'a împăcat, retrăgându-se procesul; d-l Croizat rămânând cu vechiul privilegiu din contract, de a continua acest iluminat pe un nou period viitor de 10 ani.

Care dintre consiliile comunale a avut dreptate?? Ajutați de pleoaria actualului avocat al comunei, din ședința când s'a tratat această cestiune, ne vom spune și noi umilele noastre aprecieri într'un număr viitor.

Măscăricii de la foaia «Steaua Constanței», vădând că le merge bine cu insinuările ce făceau contra unor puterici, de la cari au stors în urmă subvenții, s'a apucat și de exploatarea privată, alegându-și de primă victimă pe unul dintre cei mai mari bogătași din oraș, d-l D. Calderimi, insinuând că n'ar fi dat de cât 10 bani pentru un buchet, la balul «Silogului Elpis».

Președintele acelei instituții ne-a trimis o scrisoare de protestare, contra infamiei săvârșite, spunându-ne între altele ca: «d-l D. Calderimi, ori de câte ori Comitetul s'a adresat la d-sa, a fost foarte generos și că Comitetul „Sylogului Elpis” este convins că d-l Calderimi a dat **mai mulți lei**, cu aceea ocazie, și nu 10 bani, cât scrie numita foaie.

Adăugăm aci că d-l D. Calderimi împrumută și bani, și numai aci trebuie căutată cauza calomniei.

Procesul de amendă, la legea timbrului, la care au fost condamnați peste 40 de cumpărători de locuri ale comunei, s'a rezolvat de Inalta Curte de Casație în favorul amendaților. Vom vedea acum cum se va rezolva cestia cheltuelilor de judecată, sumă însemnată la care Statul urmează să fie condamnat.

Comisiunea de apel de la Casierie continuă cu judecarea apelurilor ce-i vin, contra impunerilor la dări făptuite de comisiile comunale. Sunt impuneri atât de monstruoase că remai încremenit de reaua credință a impunătorilor. Vom reveni cu cazuri precise.

Bietul confrate, „Dorul Românului” din Craiova, a pățit-o cât de bună! În urma unor destăinuirii de cel mai savuros gust

gazetăresc, că-ți vine să nu mai iei ochii după numărul de la 2 Februarie, se plânge amar că a mai rămas numai cu 556 „români gata să-i dea concursul” în loc de 1792 abonați în județ, căți reușise astăvară a face directorul ziarului, candidatul de deputat la scaunul regretatului fost ministru Stolojan, d-l Zamfiro, mai bine cunoscut dobrogenilor sub numele de Chiriachide, fost atâta vreme notar în Dobrogea.

Ne e milă de atâtea castele ce se puteau eroi, cu sumele ce perde, dar de! așa pătește cine să încrede prea mult în relațiile cu agenții poliției, și nu se mulțumește numai cu abonații ce i-a făcut și-i întreține serviciul de prestații, al cărui organ local a fost și este. Stimatul confrate își resbună acum contra prefectului cu niște arme tocite și acrimonii trezite: cu Murfatlarul și Șiriu.

„Steaua Constanței” a făcut insinuări false și deducțiuni tot așa, în cestia alcătuirii consiliului comunal actual, dîcând între altele că d-l P. Grigorescu a fost tras pe sfoară etc. N'a fost nici o tragere pe sfoară; vechii consilieri au candidat în complet, cum erau aleși în Iunie; iar dacă d-l Ion Filip a refuzat să depue jurământul este că a fost indus în eroare asupra compunerii consiliului. D-l Ion Filip n'a iscălit telegrama de chemarea d-lui Terușanu. Cât pentru d-l Grigorescu, directorul acestor foi, dacă a fost imbiat de cine-va să intre în actualul consiliu, d-sa n'a dat absolut nimănui vre-un răspuns afirmativ. Cine poate să ne desmintă.

D-l Terușanu a plecat Luni, după ce s'a votat veniturile bugetului; când era să se fieseze și leafa primarului, la chel-

tueli, i-a venit primirea dimisiei. Miracol de ale telefonului!

Astăzi s'a făcut alegerea la vechiul club „Ovidiu”. S'a ales tot vechiul comitet, cu d-nii P. Holban ca președinte și d-l avocat Reșinof, casier.

Adunarea generală a votat mai multe propuneri de îmbunătățire în administrația clubului, între cari desființarea tacei de 20 lei la înscrierea în club și introducerea de serate dansante, ținerea de conferințe etc. menite a atrage la club mai mulți membrii.

Adunarea a mai încuviințat cererea d-lui Pariano, a se acorda comitetului de inițiativă pentru formarea unei secțiuni a societății „Agrarul” din București, una din salele de joacă, eventual etagiul întreg, pentru trebuințele acestei societăți, pentru care d-l Pariano lucrează.

Nu mai înțelegem rostul atâtor cluburi în Constanța, între cari pe al *Societății Tinerimea*. Conferințele ce se țin acolo, singure folositoare acestei instituții, se pot ținea și la Clubul Ovidiu, mai în condiție a răspunde trebuințelor ce se simte, de cât clubul de acolo.

Supunem aprecierii comitetului Societății această cestiune, să decidă dacă nu e timpul a se inceta cu separatismul, care n'a folosit la nimic bun, de cât pôte la discreditarea unei instituții ce n'avea de loc nevoie de un club, spre a prospera, ci cel mult de o sală pentru biblioteca sa. Vom fi ascultați?

La Tipografia «Aurora» se caută un elev.

La Tipografia Aurora se află de vânzare Registre de prezentă pentru Invențatori, numai 2 lei exemplarul.

TIPOGRAFIA AURORA
FRĂȚI GRIGORIU
 CONSTANȚA
 No. 26. STRADA TRAIAN No. 26.
 Efectuiază ori-ce lucrări atingătoare de această artă
 Prețuri Moderate
 * LEGATORIE DE CĂRȚI *
 Atelier special de încadrat tablouri.